

Badania nad łabędziami niemymi *Cygnus olor* na Stawach Przygodzickich i terenach sąsiednich w 1998 roku

Na terenie Stawów Przygodzickich (gm. Przygodzice, pow. Ostrów Wlkp.) kontynuowano badania nad znakowanymi łabędziami niemymi, prowadzone tu od 1993 r. (Dolata 1998). W czasie obozu ornitologicznego Południowowielkopolskiej Grupy OTOP w dn. 15-19 VIII 1998 (Peśla 1998) zaobrączkowano 63 łabędzie nieme (w tym 17 piskląt), potem jeszcze 4 ptaki. W sumie zaobrączkowano 67 łabędzi: 6 ad. lęgowych i 20 pull. oraz 41 ze stad pierzowiskowych.

Spośród tych ptaków stwierdzono tylko 1 lęg z pisklęciem odmiany polskiej (samica) - pozostałe 2 pisklęta w tym lęgu (samce) należały do odmiany zwykłej. Lęg ten stwierdzono na stawach Kocięba (patrz też Peśla 1998), tak jak poprzednie pisklęta odmiany polskiej w latach 1994-95 (Dolata, Kurzawski 1996). Pochodziło ono jednak od innych rodziców, obojga odm. zwykłej. Samica odm. zwykłej - matka "polaków" z lat 1994 i 1995, w sezonie 1998 r. miała 6 pull. odm. zwykłej z nowym samcem odm. zwykłej (ojciec "polaków", też odm. zwykłej, zginął w styczniu 1996 r.).

Liczba łabędzi oznakowanych na Stawach Przygodzickich w latach 1993-98 wynosi 236, z tego 107 piskląt (tab. 1).

Tabela 1. Liczba zaobrączkowanych łabędzi niemych w poszczególnych latach na Stawach Przygodzickich

Rok	Wiosna Lotne	Lato		Razem
		Lotne	Pisklęta	
1993	0	10	18	28
1994	0	27	28	55
1995	0	4	20	24
1996	4	6	6	16
1997	4	27	15	46
1998	0	47	20	67
Razem	8	121	107	236

Jednemu lęgowemu samcowi zmieniono obrączkę ZOO Warszawa na standartową Gdańsk. Schwymano ponadto 3 pierzaki z obrączkami Gdańsk, założonymi w VIII 97 na zb. Jeziorsko, w XII 97 w Kaliszu i w I 98 we Włocławku. W kompleksie Dębica w 1998 r. obserwowano w V, a schwymano w VIII samca zaobrączkowanego w III 94 w Austrii, a w VIII 97 przeobrączkowanego w kompleksie Trzcieliny (por. Marszał 1997), a potem tam regularnie odczytywanego.

Radolfzell RV 1909, od 14.08.97 **Gdańsk AS 2028**, dodana **JY 49**

o 06.03.1994 F w 2 r., Gralla (46.49 N, 15.33 E), Leibnitz, Steiermark (Styria), **Austria**.

v 10.01.1997 Mura (46.35 N, 16.10 E), Verzej, **Słowenia**; obserwowany.

v 14.08.1997 M, po 2 r., stawy Trzcieliny (51.35 N, 17.49 E), Przygodzice, **Polska**; kontrola, zamiana zniszczonej obrączki na Gdańsk AS 2028, dodana JY 49.

v 25.08.-17.09.1997 M, po 2 r., stawy Trzcieliny (51.35 N, 17.49 E), Przygodzice, **Polska**; obserwowany.

v 26.05.1998 stawy Dębica (51.33 N, 17.49 E), Przygodzice, **Polska**; obserwowany.

v 16 i 18.08.1998 M!, po 3 r., stawy Dębica (51.33 N, 17.49 E), Przygodzice, Polska; kontrole.

Dzięki schwymaniom, a głównie odczytom obroży i obrączek, łącznie w roku 1998 na Stawach Przygodzickich uzyskaliśmy 127 wiadomości powrotnych o 46 obrączkowanych łabędziach niemych (16 miejscowych z poprzednich lat, 17 miejscowych z sezonu 1998 i 13 oznakowanych poza terenem badań, z tego część notowana tu już wcześniej). Oprócz ptaka z Austrii, 5 XI stwierdziłem łabędzia z obrączką czeską (Prah). Dodatkowo uzyskano 12 wiadomości krótkoterminowych (do 1 miesiąca) miejscowych o 9 ptakach oznakowanych tu latem 1998 r.

Odczytów obrączek lub schwytań dokonali: J. Badaszewski, W. Błażniak, P. Czechowski, P. T. Dolata, T. Ekiert, R. Kaczmarek, W. Kawiński, G. Kędziński, P. Kęszycki, O. Lis, A. Mały, M. Matysiak, P. Ksiś, M. Radziszewski, J. Ściana, W. Urbankiewicz, R. Wałęcki, P. Zawadzki.

W styczniu 1998 r. 2 łabędzie z obrączkami stwierdziłem na rozlewiskach rzeki Ołobok koło Czekanowa, gm. Ostrów Wlkp. Obrączki te zostały założone w styczniu 1995 r. na Nysie Łużyckiej w mieście Nysa, były odczytywane w latach 1995-97 na Stawach Przygodzickich, a w II i IV 98 na zb. Piaski-Szczygliczka w Ostrowie Wlkp.

Na terenie zb. Piaski-Szczygliczka w Ostrowie Wlkp. (30 ha) stwierdzono w IV pobyt grupki łabędzi niemych, zwykle 5-8 os., maks. 7 *ad.* i 9 *imm.* 17 IV. Odczyty obrączek pozwoliły na ustalenie szybkiej "wymiany" tych ptaków, bywało też, że znikaly one ze zbiornika i pojawiały się powtórnie. W II, IV i VI odczytano tu 9 oznakowanych łabędzi (M. Antczak, P. T. Dolata, T. Ekiert, G. Kędziński, T. i W. Matyśkiewicz, M. Pawlak, M. Radziszewski), w tym 17 IV ptaka z obrączką Praha (P. T. Dolata, T. Ekiert). Tego dnia zaobrączkowano też tu 1 *imm.*, jedyne w 1998 r. w Ostrowie.

W parku miejskim w Ostrowie Wlkp. również stwierdzono wymianę ptaków zarówno na na przelocie wiosennym jak i jesiennym.

Dnia 12 i 19 VII 1998 Wł. Kania stwierdził na stawach Źródelnia koło Ostrzeszowa (gm. i pow. Ostrzeszów) rodzinę łabędzi niemych, w której 2 spośród 5 pull. należały do odmiany polskiej. Oba "polskie" pisklęta - były to samice - udało się je zaobrączkować 23 VIII, stwierdzając jednocześnie, że oboje rodzice należą fenotypowo do odmiany zwykłej (P. T. Dolata, A. Mały, P. Kęszycki). Jest to dopiero drugie znane stanowisko lęgowe i czwarty lęg odmiany *immutabilis* w południowej Wielkopolsce (Dolata i Kurzawski 1996, patrz też powyżej), pomimo dość intensywnych obserwacji..

Pod sam koniec roku ciekawej obserwacji dokonano na Łąkach Odolanowskich, sąsiadujących od zachodu ze Stawami Przygodzickimi. Dnia 25 XII udało się odczytać w stadzie na rozlewisku rz. Barycz, koło Raczyń, gm. Odolanów, obrączkę metalową AS 5144 (M. Antczak, P. T. Dolata). Ptak ten został zaobrączkowany 27 III 98 w Sopocie.

Na Łąkach Odolanowskich dotychczas odczytano kilka obroży łabędzi niemych oznakowanych w Miliczu i 3 obroże łabędzi krzykliwych z Bełcza Wlk. (M. Antczak). Ze względu na warunki terenowe i dużą płochliwość ptaków tylko kilka razy udało się w ogóle zauważyć obrączki metalowe, a ten przypadek jest pierwszym odczytem, możliwym dzięki temu, że ptak stał na lodzie.

W powyższych badaniach brało udział liczne grono Koleżanek i Kolegów, wymienionych powyżej w tekście oraz uczestników obozu "Dębica 1998", którym składam serdeczne podziękowania. Dziękuję też państwu Peślom z Dębicy za gościnę tak liczne grona.

Literatura

Dolata P. T. 1998. Badania nad łabędziami na Stawach Przygodzickich w latach 1993-97. Biul.

Inf. Pol. Grupy Bad. Łab. 2: 11-13.

Dolata P. T., Kurzawski W. 1996. Agresja samca łabędzia niemego *Cygnus olor* wobec własnego pisklęcia odmiany polskiej (*immutabilis*). Przegl. Przyr. 7, 1: 86-88.

Marszał A. 1997. Obóz ornitologiczny na Stawach Przygodzickich. Ptaki 4/97 (19): 11.

Peśla D. J. 1998. Obóz ornitologiczny w Dębicy. Ptaki 4/98 (23): 9-10.